Поліна ОВЧАРЕНКО,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Миколаївського національного аграрного університету
(м. Миколаїв)
e-mail: polinaovcarenko9@gmail.com

Науковий керівник:
Вікторія ДОНІЙ,
кандадат філологічних наук,
доцент кафедри українознавства та суспільних наук
Миколаївського національного аграрного університету
(м. Миколаїв)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Навчальна мотивація є важливою частиною успішного навчання студента. На бажання вчитися впливає не лише зміст навчання чи оцінки, а й емоційний стан людини. Позитивні емоції, зацікавленість, задоволення від результату та впевненість у своїх силах можуть посилювати бажання навчатися. Водночас тривожність, страх помилок, розчарування та втома можуть знижувати інтерес до навчання і навчальну активність.

Науковці розглядають наавчальну мотивацію як внутрішні та зовнішні спонукання, які заохочують студента цікавитися навчанням, активно працювати під час освітнього процесу та прагнути до отримання нових знань [1].

Проблему мотивації у навчанні розглядали М. Алєксєєва, Н. Воронова П. Гончарук, В. Семиченко, та інші дослідники. Мотивація значною мірою визначає ставлення людини до навчання та її готовність докладати зусиль для отримання результату. Коли студент розуміє, навіщо йому потрібні знання, і має певну мету, йому легше зосередитися на навчанні, виконувати завдання та працювати над досягненням бажаного результату.

За низької мотивації навчання може сприйматися як обов’язок, а не як особиста потреба. У такому випадку людині складніше зосереджуватися, доводити справи до кінця та долати труднощі. Особливо це помітно під час дистанційного навчання, коли навколо є багато речей, які можуть відволікати. Через це може знижуватися увага, якість виконання завдань і рівень засвоєння навчального матеріалу. Якщо ж навчання викликає

інтерес і приносить задоволення, людина більш охоче залучається до освітнього процесу. Отримання позитивного результату також може підтримувати подальше бажання навчатися [2, с.3].Так, бажання людини навчатися залежить від того, чи бачить вона сенс у тому, що робить. Якщо ж інтерес до навчання відсутній, воно може сприйматися лише як необхідність. У такій ситуації студенту складніше зосередитися, він може частіше відволікатися або відкладати виконання завдань. Тому, слід не тільки вимагати від студентів результатів, а й допомагати їм бачити практичну користь навчання, помічати власні успіхи та підтримувати інтерес до подальшого розвитку.

Навчальні мотиви поділяють на соціальні та пізнавальні. Соціальні мотиви пов'язані з прагненням до професійного розвитку, отриманням схвалення та взаємодією з іншими людьми. Пізнавальні мотиви ґрунтуються на зацікавленості навчанням, бажанні дізнаватися нове та поглиблювати свої знання.

Виокремлюють внутрішні й зовнішні мотиви навчання. Внутрішня мотивація виникає через особистий інтерес до знань і бажання саморозвитку. Зовнішня формується під впливом оцінок, очікувань оточення, схвалення, професійних перспектив або прагнення уникнути негативних наслідків [3, с. 101]. Вважаємо, що, для навчання важливо мати не лише зовнішню мотивацію, наприклад хороші оцінки, а й власний інтерес до того, що вивчаєш.

Висока мотивація допомагає бути відповідальним і досягати кращих результатів, а низька може спричиняти небажання навчатися та труднощі з виконанням завдань. То ж, мотивацію можна підтримувати через цікаве навчання, зрозумілі цілі, підтримку успіхів і розуміння практичної користі знань.

Пропонуємо розглянути такі напрями розвитку навчальної мотивації студентів:

1. комфортне освітнє середовище – позитивна атмосфера та доброзичливе ставлення сприяють активнішій участі студентів у навчанні;
2. чітке визначення цілей – зрозумілі цілі допомагають студенту планувати свою роботу та бачити результати;

3. практична спрямованість знань – мотивація зростає, коли студент розуміє значення навчального матеріалу для майбутньої професії та повсякденного життя;

4. розвиток стресостійкості – уміння керувати своїм станом, правильно розподіляти час і долати труднощі допомагає зберігати працездатність;

5. психологічна підтримка – своєчасна допомога психолога може полегшити переживання стресу та труднощів у навчанні;

6. підтримка особистих досягнень – увага до прогресу та навіть невеликих успіхів допомагає студенту відчувати впевненість у собі й підтримувати бажання навчатися [5, с. 35].

Отже, навчальна мотивація є важливою умовою активної участі студента в освітньому процесі та досягнення ним позитивних навчальних результатів. Її рівень залежить від поєднання внутрішніх і зовнішніх мотивів, емоційного стану, усвідомлення цілей навчання та розуміння практичної значущості отриманих знань. Особливого значення для підтримки мотивації набувають комфортне освітнє середовище, психологічна підтримка, позитивне оцінювання особистих досягнень і розвиток здатності студента долати труднощі та організовувати власну навчальну діяльність.

Системна підтримка навчальної мотивації сприяє підвищенню навчальної активності студентів, їхній психологічній стійкості та формуванню позитивного ставлення до навчання і майбутньої професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Волянюк А. С. Характеристика змісту і рівнів навчальної мотивації молодших школярів. *Актуальні проблеми фахової підготовки сучасного педагога* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Херсон, 2020. С. 114–121. URL: https://ekhsuir.kspu.edu/server/api/core/bitstreams/4289d2c2-a30a-411c-b3ce-58ea5c318b6d/content (дата звернення: 08.10.2026).

2. Клочко Т. Вплив мотивації на успішність навчання. *Соціально-психологічні засади розвитку особистості в освітньому процесі* : матер. доп. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Харків, 16 травня 2024 р. Харків, 2024.

С. 41. URL: https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0f2e1588-e61a-42a0-8464-0afbb621b68f/content (дата звернення: 08.10.2026).

3. Телецька А. О. Поняття про навчальну мотивацію в психолого-педагогічній літературі. *Збірники наукових праць професорсько-викладацького складу ДонНУ імені Василя Стуса.* С. 100–102. URL: https://jpvs.donnu.edu.ua/article/view/7238/7266 (дата звернення: 08.10.2026).

4. Черепаха А. Р. Вплив позитивної навчальної мотивації на формування та розвиток компетентностей майбутнього викладача вищої школи : магістерська робота / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2021. 84 с. URL: https://ir.library.knu.ua/server/api/core/bitstreams/4fce81a6-ac4e-4ce8-b1b2-43738f760c9a/content (дата звернення: 08.10.2026).

5. Булгакова Т. М., Южакова Г. О. Мотивація навчальної діяльності як чинник формування стресостійкості студентської молоді під час воєнного стану. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. Серія: Педагогіка та психологія*. 2025. № 3. С. 29–37. URL: https://journals.megu.rovno.ua/index.php/ped-psyh/article/download/84/81/163 (дата звернення: 08.10.2026).